

רבו ר' עקיבא

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סנהדרין פרק א

תני הסמיכות בשלשה לא סמיכה היא סמיכות. תמן קריי למנוייה סמיכותא. א"ר בא בראשונה היה כל אחד ואחד ממנה את תלמידיו כגון רבי יוחנן בן זכאי מינה את רבי ליעזר ואת רבי יהושע ורבי עקיבה ורבי עקיבה את ר"מ ואת ר"ש. אמר ישב ר' מאיר תחילה נתכרכמו פני ר' שמעון אמר לו ר' עקיבה דיין שאני ובוראך מכירין כוונך.

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סב עמוד ב

דתניא, רבי יהושע אומר: נשא אדם אשה בילדותו - ישא אשה בזקנותו, היו לו בנים בילדותו - יהיו לו בנים בזקנותו, שנא': +קהלת י"א+ בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ירך כי אינך יודע אי זה יכשר הזה או זה ואם שניהם כאחד טובים; ר"ע אומר: למד תורה בילדותו - ילמוד תורה בזקנותו, היו לו תלמידים בילדותו - יהיו לו תלמידים בזקנותו, שנא': בבקר זרע את זרעך וגו'. אמרו: שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמעון, והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא: כולם מתו מפסח ועד עצרת. אמר רב חמא בר אבא, ואיתימא ר' חייא בר אבין: כולם מתו מיתה רעה. מאי היא? א"ר נחמן: אסכרה.

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף יג:יג

הא אמר רבי יהודה אמר רב: ברם, זכור אותו האיש לטוב, ורבי יהודה בן בבא שמו, שאילמלא הוא נשתכחו דיני קנסות מישראל. - נשתכחו? נגרוסינהו! - אלא: בטלו דיני קנסות מישראל. שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה שמד על ישראל, שכל הסומך - יהרג, וכל הנסמך - יהרג, ועיר שסומכין בה - תיחרב, ותחומין שסומכין בהן - יעקרו. מה עשה יהודה בן בבא? הלך וישב לו בין שני הרים גדולים, ובין שתי עירות גדולות, ובין שני תחומי שבת, בין אושא לשפרעם. וסמך שם חמשה זקנים, ואלו הן: רבי מאיר, ורבי יהודה, ורבי שמעון, ורבי יוסי, ורבי אלעזר בן שמוע. רב אויא מוסיף: אף רבי נחמיה. כיון שהכירו אויביהם בהן אמר להן: בניי, רוצו! אמרו לו: רבי, מה תהא עליך? - אמר להן: הריני מוטל לפניכם כאבן שאין לה הופכים. אמרו: לא זזו משם עד שנעצו בו שלש מאות לונביאות של ברזל, ועשאוהו ככברה. - רבי יהודה בן בבא אחריני הוו בהדיה, והאי דלא חשיב להו - משום כבודו דרבי יהודה בן בבא. - ורבי מאיר רבי יהודה בן בבא סמכיה? והא אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: כל האומר רבי מאיר לא סמכו רבי עקיבא - אינו אלא טועה! - סמכיה רבי עקיבא ולא קיבלו, סמכיה רבי יהודה בן בבא - וקיבלו.

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף פו עמוד א

תני תנא קמיה דרב ששת. אמר ליה: אני שונה, רבי שמעון אומר: מאחיו - עד שיוציאו מרשות אחיו, ואת אמרת חייב? תני פטור. - מאי קושיא? דילמא הא רבי שמעון, הא רבנן! - לא סלקא דעתך, דאמר רבי יוחנן: סתם מתניתין רבי מאיר, סתם תוספתא רבי נחמיה, סתם ספרא רבי יהודה, סתם ספרי רבי שמעון, וכולהו אליבא דרבי עקיבא.

רש"י מסכת סנהדרין דף פו עמוד א

אליבא דר' עקיבא - ממה שלמדו מר' עקיבא אמרום.

ויקרא רבה (וילנא) פרשת אחרי מות פרשה כא

ח רבי חנניא בן חכנאי ור' שמעון בן יוחאי הלכו ללמוד תורה אצל ר"ע בבני ברק שהו שם י"ג שנה רשב"י הוה משלח וידע מה בגו ביתיה ר"ח לא הוה שלח וידע מה בגו ביתיה שלחה לו אשתו ואמרה לו בתך בגרה בא והשיאה ואעפ"כ צפה ר"ע ברה"ק = ברוח הקודש = וא"ל כל מי שיש לו בת בוגרת ילך וישיאה ידע מהו אומר קם נסב רשותא ואזל בעי לעייל בגו ביתיה ואשכח דפניא לזוי' אחורי מה עבד אזל ויתב ליה על מליותהון דנשי שמע קלהון דטליותא אמרין בת חנינא מלוי קולתין וסליק ליה מה עשה הלך אחריה עד שנכנסה לתוך ביתו נכנס אחריה פתאום לא הספיקה אשתו לראותו עד שיצאת נשמתה אמר לפניו רבש"ע עניה זו זו שכרה לאחר י"ג שנה שהמתנה לי באותה שעה חזרה נפשה לגופה, אמר רבי שמעון בן יוחאי ד' דברים הקדוש ברוך הוא שונאן אף אני איני אוהבן האוחז באמה ומשתין והמשמש מטתו ערום והאומר דברים שבינו לבין אשתו בפרהסיא והנכנס לביתו פתאום ואין צריך לומר לתוך ביתו של חבירו רב אמר אל תכנס לעיר פתאום ואל תכנס לבית פתאום בתך בגרה שחרר עבדך ותנה לו ר' יוחנן כד הוה סליק למשאל שלמיה דרבי חנינא הוה מבעבע על שום ונשמע קולו.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיב-קיב

חמשה דברים צוה רבי עקיבא את רבי שמעון בן יוחי כשהיה חבוש בבית האסורין. אמר לו: רבי, למדני תורה. אמר: איני מלמדך. אמר לו: אם אין אתה מלמדני - אני אומר ליוחי אבא ומוסרך למלכות. אמר לו: בני, יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק. אמר לו: ומי בסכנה? והלא עגל בסכנה. אמר לו: אם בקשת ליחנק - היתלה באילן גדול, וכשאתה מלמד את בנך - למדהו בספר מוגה. מאי היא? אמר רבא ואיתימא רב משרשיא: בחדתא, שבשנתא כיון דעל - על. לא תבשל בקדירה שבישל בה חבירך. מאי ניהו - גרושה בחיי בעלה. דאמר מר: גרוש שנשא גרושה - ארבע דעות במטה. ואי בעית אימא: אפילו באלמנה, לפי שאין כל אצבעות שוות. מצוה וגוף גדול - אוכל פירות ולא שחר. מצוה וגוף טהור - נושא אשה ולו בנים.

מעמד המיוחד של לימוד התורה

מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק מא

רבי שמעון אומר ג' כתרם הם אלו הן. כתר תורה. וכתר כהונה. וכתר מלכות. וכתר שם טוב עולה על גביהן. כתר כהונה כיצד אפילו נותן כסף וזהב שבעולם אין נותנין לו כתר כהונה שנאמר והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם (במדבר כ"ה י"ג). כתר מלכות אפילו נותן כל כסף וזהב שבעולם אין נותנין לו כתר מלכות שנאמר ודוד עבדי נשיא להם לעולם (יחזקאל ל"ז כ"ה). אבל כתר תורה אינו כן. עמלה של תורה כל הרוצה ליטול יבא ויטול שנאמר הוי כל צמא לכו למים (ישעיה נ"ה א'):

הוי עמל בדברי תורה ואל תתעסק בדברי בטלה. מעשה ברבי שמעון בן יוחאי שהיה מבקר את החולים ומצא אדם אחד שתפוח ומוטל בחולי מעים ואומר גידופין לפני הקדוש ברוך הוא. אמר לו ריקה היה לך שתבקש רחמים על עצמך ואתה אומר גידופין. אמר לו הקדוש ברוך הוא יסלקנו ממני ויניחנו עליך. אמר [לו] יפה עשה לך הקדוש ברוך הוא שהנחת דברי תורה והיית מתעסק בדברים בטלים:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לה עמוד ב

רבי חנינא בר פפא רמי: כתיב +הושע ב'+ ולקחתי דגני בעתו וגו', וכתוב: +דברים י"א+ ואספת דגנך וגו'! - לא קשיא: כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום. תנו רבנן: ואספת דגנך, - מה תלמוד לומר - לפי שנאמר: +הושע א' + לא ימוש ספר התורה הזה מפיו, יכול דברים ככתבן? תלמוד לומר: ואספת דגנך - הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל; רבי שמעון בן יוחאי אומר: אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורה בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה? אלא: בזמן שישראל עושין רצונו של מקום - מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר: +ישעיהו ס"א+ ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו'. ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום - מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר: +דברים י"א+ ואספת דגנך; ולא עוד, אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן, שנאמר: +דברים כ"ח+ ועבדת את אויבך וגו'. אמר אביי: הרבה עשו כרבי ישמעאל - ועלתה בידן, כרבי שמעון בן יוחאי - ולא עלתה בידן. אמר להו רבא לרבנן: במטותא מינייכו, ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזק קמאי, כי היכי דלא תטרדו במזונייכו כולא שתא. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום רבי יהודה ברבי אלעאי: בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, דורות הראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי - זו וזו נתקיימה בידן, דורות האחרונים שעשו מלאכתן קבע ותורתן עראי - זו וזו לא נתקיימה בידן.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף יא עמוד א

ואם התחילו אין מפסיקין, מפסיקין לקריאת שמע. הא תנא ליה רישא אין מפסיקין! - סיפא אתאן לדברי תורה. דתניא: חברים שהיו עוסקין בתורה - מפסיקין לקריאת שמע, ואין מפסיקין לתפלה. אמר רבי יוחנן: לא שנו אלא כגון רבי שמעון בן יוחאי וחביריו, שתורתן אומנותן. אבל כגון אנו - מפסיקין לקריאת שמע ולתפלה. והתניא: כשם שאין מפסיקין לתפלה כך אין מפסיקין לקריאת שמע! - כי תני ההיא - בעיבור שנה. דאמר רב אדא בר אהבה, וכן תנו סבי דהגרונאי, אמר רבי אלעזר בר צדוק: כשהיינו עוסקין בעיבור השנה ביבנה לא היינו מפסיקין לא לקריאת שמע ולא לתפלה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק א

ר' יוחנן אמר בשם ר"ש בן יוחאי כגון אנו שעוסקין בתלמוד תורה אפי' לקרית שמע אין אנו מפסיקין. רבי יוחנן אמר על גרמיה כגון אנו שאין אנו עוסקין בתלמוד תורה אפי' לתפלה אנו מפסיקין. דין כדעתיה ודין כדעתיה. רבי יוחנן כדעתיה דר' יוחנן אמר הלואי מתפללין כל היום. למה שאין תפלה מפסדת. ר"ש בן יוחאי כדעתיה דר' שמעון בן יוחאי אמר אילו הוינא קאים על טורא דסיני בשעתא דאיתהיב אורייתא לישראל הוינא מתבע קומי רחמנא דאיתברי להדין בר נשא תרין פומין. חד דיהוי לעי באורייתא וחד דיתעבד בה כל צורכיי. וחזר ומר מה אין חד הוא לית עלמא יכול קאים ביה מן דילטוריא דיליה. אילו הוון תריי על אחת כמה וכמה. א"ר יוסה קומי ר' ירמיה אטייא דרבי יוחנן כר' חנניה בן עקיבה. דתני כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפלה. ר' חנניא בן עקיבה אומר כשם שמפסיקין לקרית שמע כך מפסיקין לתפלה ולתפילין ולשאר כל מצותיה של תורה. ולא מודי ר' שמעון בן יוחאי שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב. ולית ליה לרבי שמעון בן יוחאי הלמד לעשות לא הלמד שלא לעשות נוח לו אילו לא נברא. אמר רבי יוחנן הלומד שלא לעשות נוח לו אילו נהפכה שוליתו על פניו ולא יצא לעולם. טעמיה דר' שמעון בן יוחאי זה שינון וזה שינון ואין מבטלין שינון מפני שינון. והא תנינן הקורא מיכן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה. הא בעונתה חביבה היא יותר מדברי תורה. א"ר יודן רבי שמעון בן יוחאי על ידי שהיה חדיד בדברי תורה לפיכך אינה חביבה עליו יותר מדברי תורה. אמר רבי בא מרי לא תנינן אלא כאדם שהוא קורא בתורה. הא בעונתה כמשנה היא. רבי שמעון בן יוחאי כדעתיה דר' שמעון בן יוחאי אמר העוסק במקרא מדה שאינה מדה. ורבנן עבדי מקרא כמשנה:

תוספות מסכת שבת דף יא עמוד א

כגון רבי שמעון בן יוחאי וחביריו - והא דאמר לקמן (דף לג:) כי הוה מטי (זמן תפלה) [עידן צלויי] לביש ומכסי ומצלי ההוא מצלי היינו ק"ש.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף טו עמוד א

דהא רב חסדא לייט אמאן דמהדר אמיא בעידן צלותא, והני מילי - לקריאת שמע, אבל לתפלה - מהדר. ועד כמה? עד פרסה. והני מילי - לקמיה, אבל לאחוריה - אפילו מיל אינו חוזר; [ומינה] - מיל הוא דאינו חוזר, הא פחות ממיל - חוזר.

רש"י מסכת ברכות דף טו עמוד א

לקריאת שמע - בעידא דקריאת שמע, שזמנה קבוע, פן יעבור הזמן, אבל לתפלה דכל היום זמנה הוא - צריך למהדר אמיא.

תוספות מסכת ברכות דף טו עמוד א

אמאן דמהדר אמיא בעידן ק"ש - ויש ספרים דגרסי הני מילי לק"ש אבל לתפלה לא דקאמר רשב"ל (פסחים דף מו.) לגבל ולתפלה ד' מילין ונראה דלא גרסינן ליה דהוא הדין לענין צלותא נמי מטעם שלא יעבור זמן תפלה דמאי שנא ק"ש מתפלה וגם יש לקמן פ' מי שמתו (כב.) בטלוה לנטילותא כדרב חסדא דלייט אמאן דמהדר אמיא בעידן צלותא ומדלא הזכיר שם ק"ש משמע דבכל ענין מותר וההיא דרשב"ל דאמר ולתפלה ד' מילין פירש רש"י להתפלל שם במנין.

תלמוד בבלי מסכת מנחות דף צט עמוד ב

א"ר אמי: מדבריו של ר' יוסי נלמוד, אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, קיים מצות +יהושע א'+ לא ימוש (את) ספר התורה הזה מפוך. אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי: אפי' לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית - קיים לא ימוש, ודבר זה אסור לאומרו בפני עמי הארץ. ורבא אמר: מצוה לאומרו בפני עמי הארץ.

רבי עקיבא איגר מסכת מנחות דף צט עמוד ב

א"ר יוחנן משום רשב"י. בש"ך יו"ד סימן רמ"ו ס"ק א' אי' משום ר"ש בן יהוצדק.

הדגשתו על הכוונה**טעמא דקרא****תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף קטו עמוד א**

תנו רבנן: אלמנה, בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה - אין ממשכנין אותה, דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: עשירה - ממשכנין אותה, ענייה - אין ממשכנין אותה, שאתה חייב להחזיר לה ואתה משיאה שם רע בשכנותיה. למימרא דרבי יהודה לא דריש טעמא דקרא, ורבי שמעון דריש טעמא דקרא? והא איפכא שמעינן להו, דתניא: ולא ירבה לו נשים, רבי יהודה אומר: מרבה הוא, ובלבד שלא יהו מסירות את לבו. רבי שמעון אומר: אפילו אחת והיא מסירה את לבו הרי זה לא ישאנה, אם כן מה תלמוד לומר +דברים י"ז+ ולא ירבה לו נשים - אפילו כאביגיל! - לעולם רבי יהודה לא דריש טעמא דקרא, ושאי הכא דמפרש קרא, ולא ירבה לו נשים ולא יסור, מאי טעמא לא ירבה לו נשים - משום דלא יסור. - ורבי שמעון: מכדי בעלמא דרשינן טעמא דקרא - לכתוב רחמנא לא ירבה ולא בעינן לא יסור, ואנא ידענא: מאי טעמא לא ירבה - משום דלא יסור, לא יסור דכתב רחמנא למה לי? אפילו אחת ומסירה את לבו - הרי זה לא ישאנה.

דבר שאינו מתכוין**תלמוד בבלי מסכת שבת דף מו-מז.**

רמי ליה אבבי לרב יוסף: מי אמר רבי שמעון כבתה מותר לטלטלה, כבתה - אין, לא כבתה - לא. מאי טעמא - דילמא בהדי דנקיט לה כבתה, הא שמעינן ליה לרבי שמעון דאמר: דבר שאין מתכוין מותר; דתניא, רבי שמעון אומר: גורר אדם כסא מטה וספסל, ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ! - כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דאורייתא - כי לא מיכוין גזר רבי שמעון מדרבנן, כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דרבנן - כי לא מיכוין שרי רבי שמעון לכתחילה. מתיב רבא: מוכרי כסות מוכרין כדרכן, ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה, ובגשמים מפני הגשמים, והצנועין מפשילין במקל לאחוריהן. והא הכא, דכי מיכוין - איסורא דאורייתא איכא, כי לא מיכוין - שרי רבי שמעון לכתחילה! - אלא אמר רבא: הנח לנו שמן ופתילה - הואיל דנעשה בסיס לדבר האסור.

תלמוד בבלי מסכת ביצה דף כג עמוד א

ומקדין את הבהמה ביום טוב. תנו רבנן: איזהו קרוד ואיזהו קרצוף? קרוד - קטנים ועושין חבורה, קרצוף - גדולים, ואין עושין חבורה. ושלוש מחלוקות בדבר: רבי יהודה סבר: דבר שאינו מתכוין - אסור. מיהו, קרוד - קטנים ועושין חבורה, קרצוף - גדולים, ואין עושין חבורה, ולא גזרינן קרצוף אטו קרוד. ורבנן סברי נמי כרבי יהודה דבר שאינו מתכוין אסור, וגזרינן קרצוף אטו קרוד. ורבי אלעזר בן עזריה סבר לה כרבי שמעון, דאמר: דבר שאינו מתכוין מותר, ובין קרוד ובין קרצוף שרי. אמר רבא אמר רב נחמן אמר שמואל, ואמרי לה אמר רב נחמן לחודיה: הלכה כרבי שמעון, שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו. אמר ליה רבא לרב נחמן: ולימא מר הלכה כרבי יהודה, שהרי חכמים מודים לו! - אמר ליה: אנא כרבי שמעון סבירא לי ועוד: שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף כה:-כו.

איתמר, הנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו. אביי אמר: מותרת, ורבא אמר: אסורה. אפשר וקא מיכוין, לא אפשר וקמיכוין - כולי עלמא לא פליגי דאסור. לא אפשר ולא מיכוין - כולי עלמא לא פליגי דשרי. כי פליגי - דאפשר ולא מיכוין. ואליבא דרבי יהודה, דאמר דבר שאין מתכוין - אסור - כולי עלמא לא פליגי דאסור. כי פליגי - אליבא דרבי שמעון, דאמר דבר שאין מתכוין מותר. אביי - כרבי שמעון, ורבא אמר: עד כאן לא קאמר רבי שמעון - אלא היכא דלא אפשר, אבל היכא דאפשר - לא. איכא דאמרי: אפשר ולא מיכוין - היינו פלוגתייהו דרבי יהודה ורבי שמעון. לא אפשר ולא קא מיכוין - כולי עלמא לא פליגי דשרי, כי פליגי - דלא אפשר וקא מיכוין. ואליבא דרבי שמעון דאזיל בתר כוונה - כולי עלמא לא פליגי דאסור. כי פליגי - אליבא דרבי יהודה, דאמר: לא שנא מתכוין ולא שנא שאין מתכוין - אפשר אסור. אביי כרבי יהודה, ורבא אמר לך: עד כאן לא קאמר רבי יהודה שאין מתכוין כמתכוין - אלא לחומרא, אבל מתכוין כשאין מתכוין לקולא - לא.

מלאכה שאינה צריכה לגופה**תלמוד בבלי מסכת שבת דף צג עמוד ב**

משנה. המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי - פטור אף על הכלי, שהכלי טפלה לו. את החי במטה - פטור אף על המטה, שהמטה טפלה לו. את המת במטה - חייב. וכן כזית מן המת, וכזית מן הנבלה, וכעדשה מן השרץ - חייב. ורבי שמעון פטור.

רש"י מסכת שבת דף צג עמוד ב

ור' שמעון פטור - אפילו במת שלם, דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, וכל מלאכה שאינה צריכה (לגופה) אלא לסלקה מעליו - הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, דברצונו לא באה לו, ולא היה צריך לה, הלכך לאו מלאכת מחשבת היא לר' שמעון.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף צד-צד:

את המת במטה - חייב, וכן כזית מן המת וכו'. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, ואמר רב יוסף אמר רבי שמעון בן לקישי: פטור היה רבי שמעון אף במוציא את המת לקוברו. אמר רבא: ומודה רבי שמעון במר לחפור בו, וספר תורה לקרות בו, דחייב. פשיטא! דאי הא נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה היא - אלא מלאכה שצריכה לגופה לרבי שמעון היכי משכחת לה? - מהו דתימא: עד דאיכא לגופו ולגופה, כגון מר לעשות לו טס ולחפור, ספר תורה להגיה ולקרות בו - קא משמע לן.

תוספות מסכת שבת דף צד עמוד א

רבי שמעון פטור - נראה לר"י דמלאכה שאינה צריכה לגופה קרי כשעושה מלאכה ואין צריך לאותו צורך כעין שהיו צריכין לה במשכן אלא לענין אחר כי הצורך שהיתה מלאכה נעשית בשבילו במשכן הוא גוף (איסור) המלאכה ושורשו

מצוות צריכות כוונה**אגלי טל - הקדמה**

...ומה ש"אמר רבי יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות שלא לשמה..." יש ליישב, לא מיבעיא לדעת האור-זרוע פרק "ראוהו בית דין", דרב יהודה אמר רב דאמר ב(חולין לא א): "נדה שנאנסה וטבלה מותרת לביתה, סובר מצוות אין צריכות כוונה", דאתי שפיר דרב יהודה אמר רב לשיטתיה. אך גם להרמב"ם, שפסק מצוות צריכות כוונה, אף שפסק (רמב"ם הלכות מקוואות א ח), דנידה שנאנסה וטבלה טהורה לביתה, שמע מינה דסבירא ליה דלא תלוי הא בהא, ושאי טבילה שהיא מכשיר, ואין ראייה מהא דחולין דרב סבירא ליה מצוות אין צריכות כוונה. מכל מקום, יש להוכיח דרב סובר מצוות אין צריכות כוונה, דהנה, בדבר שאין מתכוין, דמתיר רבי שמעון, קאמר הש"ס (פסחים כה:), דרבי שמעון אזיל בתר כוונה. ומכלל דר' יהודה, דאמר דבר שאין מתכוין אסור, הטעם דלא אזיל בתר הכוונה, רק בתר המעשה. וממילא, דהוא הדין לגבי מצוות: רבי יהודה יסבור מצוות אין צריכות כוונה, כמו שדימו מצוה לעבירה בענין נהנה. והנה, רב כרבי יהודה סבירה ליה, דדבר שאינו מתכוון אסור, כבש"ס שבת כב, שבת מא; עיינו שם.

וממילא, לדידיה, מצוות אין צריכות כוונה, לבד במתעסק, דאין מתכוין כלל להמעשה; וכשידע שדבר זה הוא מצוה, אף שאין מתכוין למצוה, יצא.

ועל כן, שפיר קאמר "לעולם יעסוק... ובמצוות שלא לשמה". אבל למה דפסק הרמב"ם "מצוות צריכות כוונה", לא היה יכול להביא אלא בתורה שלא לשמה, ומשום דנהנה כנ"ל חשוב מתכוין.

ובמה שביארנו הטעם בתורה אף בלי כוונה, משום דנהנה, עוד יגדל טעם זה במחדש חידושים בתורה. ועיין בכונת המקוה להרב מלאדי ז"ל.

במצוות אחרות**ספרא בחוקותי פרשה א**

פרק ב ושכתבתם ואין מחריד, לא יריאים מכל ברייה, והשבתי חיה רעה מן הארץ, ר' יהודה אומר מעבירם מן העולם, ר' שמעון אומר משביתן שלא יזוקו, אר"ש אימתי הוא שבחו של מקום בזמן שאין מזיקים, או בזמן שיש מזיקים ואין מזיקים, אמור בזמן שיש מזיקים ואין מזיקים, וכן הוא אומר מזמור שיר ליום השבת, למשבית מזיקים מן העולם משביתן שלא יזיקו. (ב) וכן הוא אומר וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבץ ועגל וכפיר ומריא יחדיו ונער קטן נוהג בהם, ופרה ודוב תרעינה יחדיו ירבצו ילדיהם ואריה כבקר יאכל תבן, ושעשע יונק על חור פתן ועל מאורת צפעוני גמול ידו הדה, מלמד שתינוק מישראל עתיד להושיט את ידו לתוך גלגל עינו של צפעוני ומוציא מרה מתוך פיו, וכן הוא אומר גמול ידו הדה, זו חיה ההורגת את הבריות...

צפנת פענח על ספר ויקרא פרשת בחוקותי (וגם שו"ת צפנת פענח סימן נ)

ו. והשבתי חיה רעה מן הארץ. שם, פרק ב, א: ר' יהודה אומר, מעבירם מן העולם. ר' שמעון אומר, משביתן שלא יזיקו. הנה בתו"כ פרשת בחוקותי על קרא דוהשבתי חיה כו' מביא שם פלוגתא דר' יהודה ור"ש אם ההשבתה ר"ל כמות הדברים, וס"ל לר' יהודה ואזיל לשיטתו יב דאין ביעור חמץ אלא שריפה, ר"ל דצריך שלא תהא כמות, וכמבואר בירוש' פ"ב דפסחים יג השבתה שיהא בלא יראה כו', אבל ר"ש ס"ל דהשבתה הוי ג"כ ביטול איכות הדבר*.

משך חכמה ויקרא פרק כו

(ו) והשבתי חיה רעה מן הארץ. בתורת כהנים (פרק ב פיסקא א) ר' יהודה אומר: הנני מעבירם מן העולם. ר' שמעון אומר: משביתן שלא יזיקו. א"ר שמעון, אימתי הוא שבחו של מקום, בזמן (שאינן מזיקים, או בזמן שיש מזיקים ואין מזיקים, אמור בזמן שיש מזיקים ואין מזיקים). הענין מובן, דר"ש קאי לטעמיה, ור' יהודה סבר כר' ישמעאל. דתנן בספרי - ומייתי לה בברכות לה, ב - תנו רבנן: "ואספת דגנך" (דברים יא, יד), מה תלמוד לומר? (לפי שנאמר - יהושע א, ח - "לא ימוש ספר התורה הזה מפריך", יכול דברים ככתבם?) תלמוד לומר "ואספת דגנך" - הנהג בהם מנהג דרך ארץ, דברי ר' ישמעאל. ר' שמעון בן יוחאי אומר: (אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורה בשעת רוח, תורה מה תהא עליה?) אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתם נעשית על ידי אחרים... ובזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום, מלאכתם נעשית על ידי עצמם, שנאמר "ואספת דגנך". ותמהו תוספות (שם ד"ה כאן בזמן) דהא "והיה אם שמוע תשמעו" כתיב! אך לא כתיבא "בכל מאדכם", וכן כתב החידושי אגדות. והנה אם אדם נוהג מנהג דרך ארץ, ואינו דבוק תמיד אל התורה, אז יש מקום למזיקין שישלטו בו, וכמאמר רבינו במורה. שצדיק ורע לו לא קשה, שמחמת שבלתי אפשרי שיהיה דבוק לאלוקות בלי הפסק, לכן ברגע אשר נפסק דביקותו, עלול למקרים רעים. לכן אמר "מעביר מן העולם". אבל ר' שמעון לשיטתו, "בזמן שישראל עושין רצונו של מקום", היינו שדבוקים תמיד להבורא יתברך בלי הפסק, אז "אין עוד מלבדו" כתוב, והוא למעלה מעולם הטבעי, ואינו עלול למזיקים ולשום פגע רע ח"ו [זזה בעצמו מה שמצאנו בכתובות עז, ב ריב"ל מיכרך בהו ועסיק באורייתא, דריב"ל היה מובטח בדביקותו תמיד להשי"ת ולתורתו, כי חומר זך ונעלה מגדרי הטבע, ולכן משכנו אצל ר' שמעון בן יוחי במחיצה של מעלה] ולכך קאמר "משביתן שלא יזיקו" ופשוט:

מעשה המערה**תלמוד בבלי מסכת שבת דף לג:-לד.**

ואמאי קרו ליה ראש המדברים בכל מקום? דיתבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון, ויתבי יהודה בן גרים גביהו. פתח רבי יהודה ואמר: כמה נאים מעשיהן של אומה זו: תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר: כל מה שתקנו - לא תקנו אלא לצורך עצמן, תקנו שווקין - להושיב בהן זונות, מרחצאות - לעדן בהן עצמן, גשרים - ליטול מהן מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם, ונשמעו למלכות. אמרו: יהודה שעילה - יתעלה, יוסי ששתק - יגלה לציפורי, שמעון שגינה - יהרג.

אזל הוא ובריה טשו בי מדרשא. כל יומא הוה מייתי להו דביתיהו ריפתא וכוזא דמיא וכרכי. כי תקיף גזירתא, אמר ליה לבריה: נשים דעתן קלה עליהן, דילמא מצערי לה ומגליא לן. אזלו טשו במערתא. איתרחיני ניסא איברי להו חרובא ועינא דמיא. והוו משלחי מנייהו, והוו יתבי עד צוארייהו בחלא, כולי יומא גרסי, בעידן צלווי לבשו מיכסו ומצלו, והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו. איתבו תריסר שני במערתא. אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא, אמר: מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזרתיה? נפקו. חזו אינשי דקא כרבי זרעי, אמר: מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה! כל מקום שנותנין עיניהן - מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם? חזרו למערתכם! הדור אזול. איתבו תריסר ירחי שתא. אמרי: משפט רשעים בגיהנם - שנים עשר חדש. יצתה בת קול ואמרה: צאו ממערתכם! נפקו, כל היכא דהוה מחי רבי אלעזר - הוה מסי רבי שמעון. אמר לו: בני, די לעולם אני ואתה. בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא, ורהיט בין השמשות. אמרו ליה: הני למה לך? - אמר להו: לכבוד שבת. - ותיסיגי לך בחד? - חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור. - אמר ליה לבריה: חזי כמה חביבין מצות על ישראל! יתיב דעתייהו. שמע רבי פנחס בן יאיר חתניה ונפק לאפיה, עייליה לבי בניה הוה קא אריך ליה לבישריה, חזי דהוה ביה פילי בגופיה, הוה קא בכי, וקא נתרו דמעת עיניה וקמצוחא ליה. אמר לו: אוי לי שראיתך בכך! - אמר לו: אשריך שראיתני בכך, שאילמלא לא ראיתני בכך - לא מצאת בי כך. דמעיקרא כי הוה

מקשי רבי שמעון בן יוחי קושיא - הוה מפרק ליה רבי פנחס בן יאיר תריסר פירוקי, לסוף כי הוה מקשי רבי פנחס בן יאיר קושיא - הוה מפרק ליה רבי שמעון בן יוחי עשרין וארבעה פירוקי.

אמר: הואיל ואיתרחיש ניסא - איזיל אתקין מילתא, דכתיב +בראשית לג+ ויבא יעקב שלם ואמר רב: שלם בגופו, שלם בממונו, שלם בתורתו. +שם+ ויחן את פני העיר אמר רב: מטבע תיקן להם, ושמואל אמר: שווקים תיקן להם, ורבי יוחנן אמר: מרחצאות תיקן להם. אמר: איכא מילתא דבעי לתקוני? - אמרו ליה: איכא דוכתא דאית ביה ספק טומאה, ואית להו צערא לכהנים לאקופי. אמר: איכא איניש דידע דאיתחזק הכא טהרה? אמר ליה ההוא סבא: כאן קיצץ בן זכאי תורמסי תרומה. עבד איהו נמי הכי, כל היכא דהוה קשי - טהריה, וכל היכא דהוה רפי - צייניה. אמר ההוא סבא: טיהר בן יוחי בית הקברות! - אמר לו: אילמלי (לא) היית עמנו, ואפילו היית עמנו ולא נמנית עמנו - יפה אתה אומר. עכשיו שהיית עמנו ונמנית עמנו, יאמרו: זונות מפרכסות זו את זו, תלמידי חכמים לא כל שכן? יחב ביה עיניה, ונח נפשיה. נפק לשוקא, חזייה ליהודה בן גרים, אמר: עדיין יש לזה בעולם? נתן בו עיניו, ועשהו גל של עצמות.

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ב עמוד א

דרש ר' חנינא בר פפא, ואיתימא ר' שמלאי: לעתיד לבא מביא הקדוש ברוך הוא ס"ת [ומניח] בחיקו, ואומר: למי שעסק בה יבא ויטול שכרו. מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בערבוביא, שנאמר: +ישעיהו מג+ כל הגוים נקבצו יחדו [וגו'], אמר להם הקדוש ברוך הוא: אל תכנסו לפני בערבוביא, אלא תכנסו כל אומה ואומה וסופריה, שנאמר: +ישעיהו מג+ ויאספו לאומים, ואין לאום אלא מלכות, שנאמר: +בראשית כה+ ולאום מלאום יאמץ. ומי איכא ערבוביא קמי הקדוש ברוך הוא? אלא, כי היכי דלא ליערבבו אינהו [בהדי הדדי], דלישמעו מאי דאמר להו. [מיד] נכנסה לפניו מלכות רומי תחלה. מ"ט? משום דחשיבא. ומנלן דחשיבא? דכתיב: +דניאל ז+ ותאכל כל ארעא ותדושינה ותדוקינה, אמר רבי יוחנן: ז' רומי חייבת, שטבעה יצא בכל העולם. ומנא לן דמאן דחשיב עייל ברישא? כדרב חסדא, דאמר רב חסדא: מלך וצבור - מלך נכנס תחלה לדין, שנאמר: +מלכים א' ח+ לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל [וגו']. וטעמא מאי? איבעית אימא: לאו אורח ארעא למיתב מלכא מאבראי, ואיבעית אימא: מקמי דליפוש חרון אף. אמר להם הקדוש ברוך הוא: במאי עסקתם? אומרים לפניו: רבש"ע, הרבה שווקים תקנינו, הרבה מרחצאות עשינו, הרבה כסף וזהב הרבינו, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה. אמר להם הקדוש ברוך הוא: שוטים שבעולם, כל מה שעשיתם - לצורך עצמכם עשיתם, תקנתם שווקים להושיב בהן זונות, מרחצאות - לעדן בהן עצמכם, כסף וזהב שלי הוא, שנאמר: +חגי ב+ לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבאות, כלום יש בכם מגיד זאת? [שנאמר: מי בכם יגיד זאת], ואין זאת אלא תורה, שנאמר: +דברים ד+ וזאת התורה אשר שם משה! מיד יצאו בפחי נפש.

מעלתו המיוחד ובנו ויחסו עם אחרים

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף מה עמוד ב

ואמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחי: יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראת עד עתה, ואילמלי אליעזר בני עמי - מיום שנברא העולם ועד עכשיו, ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו - מיום שנברא העולם עד סופו. ואמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחי: ראיתי בני עלייה והן מועטין, אם אלף הן - אני ובני מהן, אם מאה הם - אני ובני מהן, אם שנים הן - אני ובני הן. - ומי זוטרי כולי האי? והא אמר רבא: תמני סרי אלפי דרא הוה דקמיה קודשא בריך הוא, שנאמר +יחזקאל מח+ סביב שמונה עשר אלף! לא קשיא: הא דמסתכלי באספקלריא המאירה, הא - דלא מסתכלי באספקלריא המאירה. ודמסתכלי באספקלריא המאירה מי זוטרי כולי האי? והא אמר אבוי: לא פחות עלמא מתלתין ושיתא צדיקי דמקבלי אפי שכינה בכל יום, שנאמר +ישעיהו לו+ אשרי כל חוכי לו - ל"ו בגימטריא תלתין ושיתא הוו! - לא קשיא: הא - דעיילי בבר, הא - דעיילי בלא בר.

תלמוד בבלי מסכת מעילה דף יז. יז:

שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי בעיר [רומי]: מנין לדם שרצים שהוא טמא? א"ל: דאמר קרא +ויקרא י"א+ וזה לכם הטמא. אמרו לו תלמידיו: חכים ליה בן יוחאי! אמר להם: תלמוד ערוך בפיו של רבי אלעזר בר רבי יוסי. שפעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת, ושלא ימולו את בניהם, ושיבעלו את נדות. הלך רבי ראובן בן איסטרובלי וסיפר קומי, והלך וישב עמהם, אמר להם: מי שיש לו אויב יעני או יעשיר? אמרו לו: עני, אמר להם: אם כן, לא יעשו מלאכה בשבת - כדי שיענו, אמרו: טבית אמר, ליבטל, ובטלוה. חזר ואמר להם: מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא? אמרו לו: יכחיש, אמר להם: אם כן, ימולו בניהם לשמונה ימים - ויכחישו, אמרו: טבית אמר, ובטלוה. חזר ואמר להם: מי שיש לו אויב ירבה או יתמעט? אמרו לו: יתמעט, אם כן - לא יבעלו נדות, אמרו: טבית אמר, ובטלוה. הכירו בו שהוא יהודי - החזירום. אמרו: מי ילך ויבטל הגזרות - ילך ר' שמעון בן יוחאי שהוא מלומד בנסיים, ואחריו מי ילך - ר"א בר ר' יוסי. אמר להם רבי יוסי: ואילו היה אבא חלפתא קיים, יכולין אתם לומר לו תן בנך להריגה? אמר להם ר' שמעון: אילו היה יוחאי אבא קיים, יכולין אתם לומר לו תן בנך להריגה? אמר להו רבי יוסי: אנא אזלין דלמא עניש ליה ר' שמעון דקא מסתפינא. קביל עליה דלא ליענשיה, אפילו הכי ענשיה. כשהיו מהלכין בדרך נשאלה שאלה זו בפניהם: מנין לדם השרץ שהוא טמא? עקם פיו ר' אלעזר בר רבי יוסי ואמר: +ויקרא י"א+ וזה לכם הטמא. אמר ליה ר' שמעון: מעקימת שפתיך אתה ניכר שתלמיד חכם אתה, אל יחזור הבן אצל אביו! יצא לקראתו בן תמליון: רצונכם אבוא עמכם? בכה ר' שמעון ואמר: מה שפחה של בית אבא - נזדמן לה מלאך שלש פעמים. ואני לא פעם אחת; יבא הנס מכל מקום. קדים הוא, על בברתיה דקיסר, כי מטא התם, אמר: בן תמליון צא! בן תמליון

צא! וכיון דקרו ליה - נפק אזל. אמר להון: שאילו כל מה דאית לכון למישאל! ועיילינהו לגנזיה, לשקול כל דבעו. אשכחו ההוא איגרא, שקלוה וקרעוה, והיינו דאמר ר"א בר ר"י: אני ראיתיה בעיר [רומי], והוה עליה כמה טיפי דמים.

תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף ט-ט:

רבי יונתן בן עסמי ורבי יהודה בן גרים תנו פרשת נדרים בי רבי שמעון בן יוחי, איפטור מיניה באורתא. לצפרא הדור וקא מפטרי מיניה, אמר להו: ולא איפטרינו מיני באורתא? אמרו ליה: למדתנו רבינו, תלמיד שנפטר מרבו ולן באותה העיר - צריך ליפטור ממנו פעם אחרת, שנאמר ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וכתוב +דברי הימים ב' ז'+ וביום עשרים ושלושה לחדש השביעי שלח את העם! אלא מכאן לתלמיד הנפטר מרבו ולן באותה העיר - צריך ליפטור ממנו פעם אחרת. אמר ליה לבריה: בני אדם הללו אנשים של צורה הם, זיל גביהון דליברכוך. אזל, אשכחינהו דקא רמו קראי אהדדי; כתיב +משלי ד'+ פלס מעגל רגלך וכל דרכיך יכנו, וכתוב +משלי ה'+ ארח חיים פן תפלו! - לא קשיא: כאן - במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים, כאן - במצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים. הדר יתבי וקא מבעי להו: כתיב +משלי ג'+ יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה, הא חפצי שמים - ישוו בה, וכתוב +משלי ח'+ וכל חפצים לא ישוו בה - דאפילו חפצי שמים לא ישוו בה! - כאן במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים, כאן - במצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים. אמרו ליה: מאי בעית הכא? אמר להו: דאמר לי אבא: זיל גבייהו דליברכוך. - אמרו ליה: יהא רעוא דתזרע ולא תחצד, תעייל ולא תיפוק, תיפוק ולא תעייל, ליחרוב ביתך וליתוב אושפיזך, לבלבל פתורך, ולא תחזי שתא חדתא. כי אתא לגבי אבוה, אמר ליה: לא מבעיא דברוכי לא בירכך - אבל צעורי צעורן. - אמר ליה: מאי אמרו לך? - הכי והכי אמרו לי. - אמר ליה: הנך כולהו ברכתא נינהו; תזרע ולא תחצד - תוליד בנים ולא ימותו. תעייל ולא תיפוק - תעייל כלתא ולא לימותו בנך דליפקון. תיפוק ולא תעייל - תוליד בנתא ולא ימותו גובריהו וליהדרו לותיך. ליחרוב ביתך וליתוב אושפיזך - דהאי עלמא אושפיזך וההיא עלמא ביתא, דכתיב +תהלים מ"ט'+ קרבם בתימו לעולם אל תקרי קרבם אלא קברם. לבלבל פתורך - בבני ובנתא, ולא תיחזי שתא חדתא - דלא תמותאנתך ולא תנסב אינתתא אחרית. רבי שמעון בן חלפתא אפטר מיניה דרב, אמר ליה (אבוה) +מסורת הש"ס: [לבריה] +: זיל לגביה דליברכוך. - אמר ליה: יהא רעוא דלא תבייש ולא תתבייש. אתא גבי אבוה. אמר ליה: מאי אמר לך? - אמר ליה: מילין בעלמא הוא דאמר לי. - אמר ליה: ברכך ברכתא דברכן קודשא בריך הוא לישראל ותנא בה, דכתיב +יואל ב'+ ואכלתם אכול ושבו והללתם וגו' ולא יבשו עמי לעולם וידעתם כי בקרב ישראל אני וגו' ולא יבשו עמי לעולם.

בין אדם לחבירו

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נח עמוד ב

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: גדול אונאת דברים מאונאת ממון, שזה נאמר בו +ויקרא כה+ ויראת מאלהיך וזה לא נאמר בו ויראת מאלהיך.

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נט עמוד א

[אמר] +מר זוטרא בר טוביה אמר רב, ואמרי לה אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא, ואמרי לה אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים. מנא לן - מתמר, דכתיב +בראשית ל"ח+ היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה.

מאמרים אחרים

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף מט עמוד ב

רבי שמעון שקיל צנא על כתפיה, אמר: גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה.

משנה מסכת אבות פרק ג משנה ג

[ד] רבי שמעון אומר שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים שנאמר (ישעיה כ"ח) כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא שנאמר (יחזקאל מ"א) וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה':

משנה מסכת אבות פרק ד משנה יג

[ד] רבי יהודה אומר הוי זהיר בתלמוד ששגגת תלמוד עולה זדון רבי שמעון אומר שלשה כתרים הם כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות וכתר שם טוב עולה על גביהן:

משנה מסכת אבות פרק ו משנה ח

רבי שמעון בן מנסיא אומר משום רבי שמעון בן יוחאי הנוי והכח והעושר והכבוד והחכמה והזקנה והשיבה והבנים נאה לצדיקים ונאה לעולם שנאמר +משלי ט"ז+ עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא ואומר +שם י"ד+ עטרת חכמים עשרם ואומר +שם י"ז+ עטרת זקנים בני בנינים ותפארת בנינים אבותם ואומר +שם כ'+ תפארת בחורים כחם והדר זקנים שיבה ואומר +ישעיה כ"ד+ וחפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך ה' צבאות בהר ציון ובירושלים ונגד זקניו כבוד רבי שמעון בן מנסיא אומר אלו שבע מדות שמנו חכמים לצדיקים כולם נתקיימו ברבי ובניו: